

VLOGA DEDIŠČINE V VIŠJEŠOLSKIH STROKOVNIH PROGRAMIH GOSTINSTVA IN TURIZMA

Prvi višješolski strokovni program gostinstva in program turizma se je začel izvajati leta 1996 na takrat prvem samostojnem višješolskem izobraževalnem zavodu v Sloveniji, na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem na Bledu, kjer v prenovljeni obliki teče od leta 2007 (Spletni vir 1). Študij traja dve leti, ovrednoten je s 120 kreditnimi točkami, po koncu študija pa diplomant pridobi naziv diplomirani organizator poslovanja v turizmu. Na spletni strani Centra republike Slovenije za poklicno izobraževanje je pod temeljnimi cilji študijskega programa in pridobljenih kompetenc diplomanta zapisano:

- izobraziti organizatorje poslovanja v gostinstvu in turizmu s širokim strokovno-teoretičnim in praktično uporabnim znanjem s področja gostinstva in turizma,
- pridobiti generične in poklicno-specifične kompetence s strokovnega področja gostinstva in turizma,
- se usposobiti za spremljanje novosti stroke in uporabo strokovne literature,
- oblikovati samozavest in odločnost za poslovne odločitve in reševanje konkretne strokovne problematike,
- oblikovati odgovoren odnos do zagotavljanja kakovosti pri svojem delu (Spletni vir 2).

Če v nadaljevanju pri pridobitvi generičnih in poklicno specifičnih kompetenc izhajam izključno iz predmetov, ki ju predavam – »Turistična geografija in kulturna dediščina« in »Dopolnilne turistične dejavnosti«, mora študent med študijem pridobiti:

- pozitiven odnos do oseb iz različnih kulturnih, nacionalnih, družbenih in socialnih okolij,
- prenesti v šoli pridobljena teoretična spoznanja s področja ... etnologije, ekologije, dopolnilnih turističnih dejavnosti, gastronomije v reševanje praktičnih primerov,
- znanje samostojnega vodenja, načrtovanja, organiziranja in nadziranja delovnih procesov in izvajanje dela v skupini,
- zavedanje o pomembnosti varovanja naravnega in kulturnega okolja in njegovo vključevanje v gostinsko-turistično ponudbo,
- znanje ovrednotiti prostor in kakovost turističnega območja,
- da samostojno in ustvarjalno uporabljajo spretnosti s področja vodenja potovanj, organizacije prireditev in animacije gostov,
- da se zavedajo pomena dopolnilnih turističnih dejavnosti za oblikovanje pestrejšje ponudbe,
- da oblikujejo turistične proizvode in organizirajo dogodke (prav tam).

Nadalje je v katalogu znanja za predmet »Turistična geografija in kulturna dediščina« zapisano, da so splošni cilji predmeta:

- poznavanje osnovnih geografskih značilnosti na nacionalni, evropski in globalni ravni, ki so pomembne za turizem,
- poznavanje in razumevanje pomena naravnih vrednot in kulturne dediščine kot osnove za oblikovanje integralnih turističnih izdelkov,

- poznavanje in upoštevanje smernic in omejitev, ki jih pri razvoju turizma postavlja varstvo okolja, naravnih vrednot in kulturne dediščine,
- študent naj bi prikazal in analiziral podatke o vplivu turizma na okolje, analiziral naravne pogoje za razvoj turizma po posameznih turističnih področjih v Sloveniji, vključeval elemente kulturne dediščine in naravnih vrednot v oblikovanje integralnih turističnih proizvodov,
- kreativno razmišljal o turističnih spominkih, povezanim z naravno in kulturno dediščino itd. (prav tam).

Pri predmetu »Dopolnilne turistične dejavnosti« naj bi študent spoznal značilne vrste dopolnilnih turističnih dejavnosti (organizacija potovanj in turistično vodenje, turistična animacija, zdraviliški turizem, wellness turizem, športni turizem, kongresni turizem, kulturni turizem, igralniški turizem); oblikoval, organiziral in izvedel naj bi posamične vrste dopolnilnih turističnih dejavnosti. Prav tako naj bi oblikoval gradivo za vodenje turistov, pripravil idejni osnutek programa, dogodka; preučil možnosti in zmožnosti animacije v aktualnem okolju; organiziral izredni dogodek ter sodeloval pri dokončni pripravi scenarija programov, izbral vsebino animacijskega programa, opredelil sposobnosti izvajalca, skupine itn. (prav tam).

Kakor je razvidno iz opisa predmetov, gre za vsebinsko izredno kompleksna predmeta z veliko zahtevanimi znanji z različnih področij. V program gostinstva in turizma se vsako leto vpiše 140 študentov. Večinoma pridejo iz srednjih ekonomskih šol, srednjih gostinskih in turističnih šol, v zadnjih letih pa opažamo tudi večje število vpisanih gimnazijcev in diplomantov prve bolonjske stopnje različnih smeri. Na našo šolo se v prvi vrsti vpišejo, ker želijo delati v turizmu in gostinstvu ter predvsem dobiti praktično in uporabno znanje. In predvsem »želja po pridobitvi praktičnega in uporabnega znanja« je zame kot predavateljico predmetov »Turistična geografija in kulturna dediščina« ter »Dopolnilne turistične dejavnosti« velik izziv in odgovornost. Prav diplomanti naše šole se tako med opravljanjem obveznega praktičnega izobraževanja kot tudi po končanem študiju zaposlijo v turističnih informacijskih centrih, postanejo šefi recepcij, gostilničarji, turistični vodniki ipd., kar pomeni, da so prvi stik z obiskovalcem, s turistom. Velikokrat je prav od njihovega pristopa, gostoljubnosti in znanja odvisno, kako se bodo gostje pri nas počutili. Predmet »Turistična geografija in kulturna dediščina« poteka v 1. letniku, obsega 72 ur predavanj, 24 ur seminarских vaj in 24 ur ekskurzij oz. terenskega dela. Naši študenti imajo različna predznanja o etnologiji, umetnostni zgodovini, zgodovini, geografiji, zato pri svojih predavanjih dosledno poudarjam razloge in načine, zakaj in kako uporabiti dediščino v turizmu kot našo veliko konkurenčno prednost. Od študentov ne pričakujem poglobljenega znanja z vseh področij, pač pa poznavanje osnovnih elementov slovenske kulture in mogoče načine njihovega strokovnega vključevanja v turizem.

* Dr. Boža Grafenauer, univ. dipl. etnol. in kult. antropol. in soc. kult., predavateljica, Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled, 4260 Bled, Prešernova 32, boza.grafenauer@vgs-bled.si.

Na predavanjih se seznanimo z osnovnimi pojmi, povezanimi z dediščino, in različnimi odnosi do nje. Na podlagi primerov dobrih praks iščemo možnosti vključenosti etnološke dediščine v turizem, in sicer s področij vsakdanjega gospodarskega razumevanja, kulture stavbarstva, dediščine šeg in navad, dediščine kulinarike in gostoljubnosti, dediščine mojstrov domačih in umetnostnih obrti, dediščine verovanja, oblačilnega videza itn. Velik je poudarek tudi na zgodovini Slovencev, kjer so v ospredju pozornosti vsi tisti zgodovinski procesi in dejstva, ki so (bili) bistveni pri opredeljevanju naše identitete. Pri zgodovini turizma sta poudarjeni razvojna pot turizma pri nas in v svetu, posebej na Bledu, in poznavanje blejske zgodovine in blejskih posebnosti. Vsebina predmeta »Turistična geografija in kulturne dediščina« je pomembna podlaga tudi za predmet v drugem letniku, tj. »Dopolnilne turistične dejavnosti«, ki obsega 48 ur predavanj in 60 ur vaj, v okviru katerih morajo študentje pripraviti in izvesti turistično vodenje na primeru Bleda in štiri konkretne projekte, ki se vsebinsko velikokrat nanašajo ali izhajajo iz dediščine, npr. Bled – podoba raja, martinovanje ipd.

Natančneje to pomeni, da študentje pripravijo dogodek za znano ciljno skupino in poskrbijo za celotno organizacijo in izvedbo dogodka, ki vključuje vodenje prireditve, izvedbo animacijskega programa, okrasitev miz in prostora, sestavo in pripravo menija ter strežbo. Pri predmetu »Dopolnilne turistične dejavnosti« so študenti odgovorni za izvedbo animacijskega programa. Skoraj

vsak turistični animacijski program nosi v sebi mnogo lokalnih značilnosti, posebnosti in tradicij, ki jih lahko na zanimive načine raziskujemo, interpretiramo in tržimo. In prav pri tem se etnološko znanje pokaže kot izredno uporabno in dragoceno, saj ni mogoče pripraviti strokovnega in inovativnega animacijskega programa brez poznavanja posebnosti predstavljenega kulturnega okolja.

Ob konkretni izkušnji priprave in izvedbe projekta za določeno ciljno skupino spoznajo neizogibnost poznavanja dediščine in njen pomen za vključevanje v turistično ponudbo. Med študijem se seznanijo z mogočimi pristopi vključevanja dediščine v turizem in njeno vsestransko uporabnostjo v sooblikovanju identitete ponudbe prav na vseh področjih, v kulinariki, obrti, arhitekturi, pri prireditvah itn.

Odgovor na vprašanje študentov, kaj naj počnem z dediščino v turizmu, me kot predavateljico nenehno spodbuja, da skupaj iščemo nove možnosti, rešitve in nadgraditev vsakokratne interpretacije dediščine v turizmu in gostinstvu.

Spletna vira

Spletni vir 1: Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled: Razvoj zavoda; <http://www.vgs-bled.si/index.php/o-soli/zgodovina-sole>, 23. 10. 2014.

Spletni vir 2: Center RS za poklicno izobraževanje: Višješolski študijski program - Gostinstvo in turizem; <http://www.cpi.si/vijsjesolski-studijski-programi.aspx#Gostinstvointurizemodoll201011dalje>, 23. 10. 2014.

